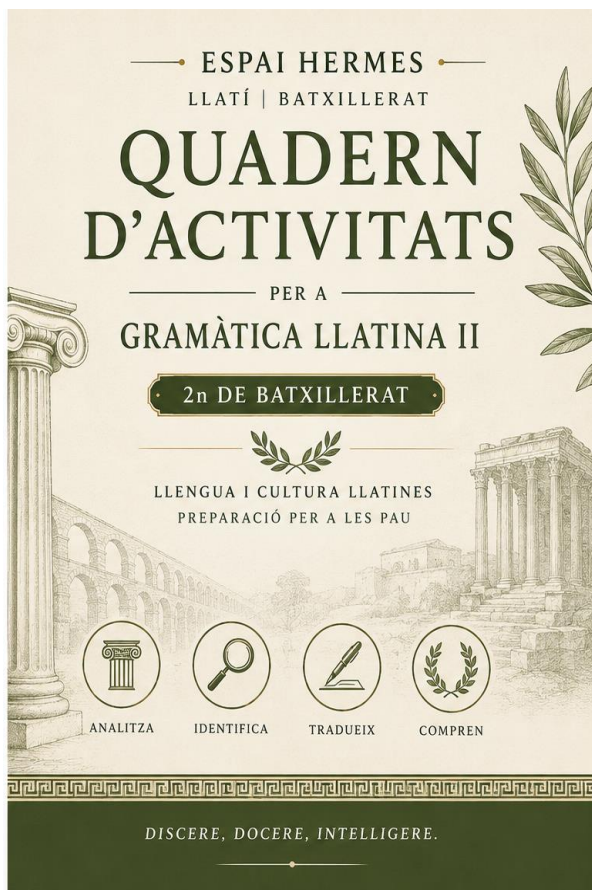

LLATÍ 2n BATXILLERAT

Quadern de gramàtica

Aquest quadern de gramàtica llatina ofereix un repàs sistemàtic i clar dels principals continguts morfològics i sintàctics necessaris per a l'anàlisi i la comprensió dels textos llatins.

S'hi treballen les formes gramaticals i les estructures bàsiques de la llengua, amb especial atenció al seu funcionament dins l'oració, com a eina imprescindible per a la traducció i la interpretació correcta del llatí.

<https://espaihermes.com>

ISBN: 978-84-09-76230-9

CONTINGUT

ACTIVITATS: EL PRONOMS	2
<i>Activitats</i>	3
ACTIVITATS: LA VEU PASSIVA.....	6
ACTIVITATS: LES ORACIONS COORDINADES.....	14
ACTIVITATS: LES ORACIONS SUBORDINADES	15
TRADUCCIÓ.....	17
ACTIVITATS: ORACIÓ SUBORDINADA INTRODUÏDA PER “UT” O “NE”	20
TRADUCCIÓ.....	23
ACTIVITATS: LES ORACIONS DE RELATIU	25
ACTIVITATS: LES ORACIONS AMB QVOD	26
TRADUCCIÓ.....	27
ACTIVITATS: LES ORACIONS INTRODUÏDES PER CVM.....	29
TRADUCCIÓ.....	30
ACTIVITATS: PARTICIPI I PARTICIPI ABSOLUT	32
ACTIVITATS DE CONSOLIDACIÓ I NIVELL PAU.....	36
PRONOMS I REFERÈNCIA	36
VEU PASSIVA, VERBS DEPONENTS I PASSIVA IMPERSONAL.....	36
COORDINACIÓ	36
CONSTRUCCIONS D’INFINITIU.....	36
CLASSIFICACIÓ DE SUBORDINADES	36
PARTICIPI CONCERTAT I ABLATIU ABSOLUT.....	37
ACTIVITAT GLOBAL DE NIVELL PAU	37
SOLUCIONS DE LES ACTIVITATS DE CONSOLIDACIÓ	38
PRONOMS I REFERÈNCIA	38
VEU PASSIVA, VERBS DEPONENTS I PASSIVA IMPERSONAL.....	38
COORDINACIÓ	38
CONSTRUCCIONS D’INFINITIU.....	38
CLASSIFICACIÓ DE SUBORDINADES	38
PARTICIPI CONCERTAT I ABLATIU ABSOLUT.....	39
ACTIVITAT GLOBAL DE NIVELL PAU	39

ACTIVITATS: EL PRONOMS

1. Indica tipus de pronom i cas.

- mihi librum dedit*
- unus nostrum aderat*
- ego hoc feci*
- se servavit*
- cum nobis venit*

2. Digueu funció sintàctica i traducció correcta del pronom destacat.

- te vocat*
- sibi pecuniam servat*
- multi nostrum ceciderunt*
- nos videt*
- a vobis missus est*

3. Escull l'opció correcta.

- unus vestrum*
a) el vostre únic
b) un de vosaltres
c) un per vosaltres
- mihi narravit*
a) em va explicar
b) m'explico
c) vaig explicar
- ego hoc dico*
a) això diu
b) jo dic això
c) ell diu això

4. Completa amb el pronom personal correcte.

- _____ *librum dat* (a mi)
- _____ *amat* (ens)
- unus* _____ *venit* (de nosaltres)
- _____ *servat* (a si mateix)

SOLUCIONS

Exercici 1

a. mihi → pronom personal, datiu	d. se → pronom reflexiu, acusatiu
b. nostrum → pronom personal, genitiu partitiu	e. nobis → pronom personal, ablatiu (companyia)
c. ego → pronom personal, nominatiu (èmfasi)	

Exercici 2

a. te → CD → et	d. nos → CD → ens
b. sibi → datiu reflexiu / datiu d'interès → per a si mateix	e. vobis → complement agent (ablatiu) → per vosaltres
c. nostrum → genitiu partitiu → de nosaltres	

Exercici 3

- b)** un de vosaltres
- a)** em va explicar
- b)** jo dic això

Exercici 4

- mihi librum dat*
- nos amat*
- unus nostrum venit*
- sibi servat*

ACTIVITATS

1. Indica quin tipus de pronom és (demostratiu, possessiu, relatiu o interrogatiu).

- Hic liber difficilis est.*
- Pater suum filium amat.*
- Urbs quae magna est multos cives habet.*
- Quis venit?*
- Illi milites urbem ceperunt.*

2. Tradueix només el pronom destacat.

- Haec vera sunt.*
- Mea verba audivit.*
- Librum quem lego amo.*
- Illa dies memorabilis fuit.*
- Nescio quid dicat.*

3. Tria entre: hic / ille / iste / suus / eius / qui / quid

- _____ homo mendax est. (demostratiu amb matís pejoratiu)
- Puer _____ librum legit laetus est. (relatiu)
- Caesar exercitum convocavit; _____ urbem petivit.
- Pater _____ filium vocat. (el seu propi fill)
- Rogat _____ faciat.

4. Indica l'antecedent i la funció del relatiu dins la subordinada

- Puella quae cantat laeta est.*
- Librum quem legimus intellegimus.*
- Urbs in qua habitant magna est.*

5. Tria la traducció correcta

- Iste vir bonus non est.*
 - Aquell home no és bo
 - Aquest home no és bo
 - L'home no és bo
- Suam domum defendit.*
 - Defensa la casa d'un altre
 - Defensa la seva casa
 - Defensa una casa
- Quis hoc fecit?*
 - Què ha fet això?
 - Qui ha fet això?
 - A qui ho ha fet?

4. Aquestes frases: subratllar els pronoms; dir-ne el tipus; traduir-les

- Ego librum **quem** mihi dedisti hodie lego.*
- Pater **suum** filium amat, **qui** bonus discipulus est.*
- Illi milites **quos** Caesar convocavit urbem ceperunt.*
- Nescio **quid** ei dixeris.*
- Puella **haec** verba **mea** intellegit.*
- Unus **nostrum** hoc vidit.*

- g. *Magister discipulos **qui** adsunt **his** verbis monet.*
- h. *Rogat **quis eum** vocaverit.*
- i. *Mater **sibi suam** domum aedificavit.*
- j. *Cives **quorum** urbs magna est **ea** defendunt.*

Breu traducció:

Puer qui librum legit magistro placet, nam verba quae discit sapientiam et diligentiam ostendunt.

Solució

Exercici 1.

- a. **hic** → demostratiu;
- b. **suum** → possessiu
- c. **quae** → relatiu
- d. **quis** → interrogatiu
- e. **illi** → demostratiu

Exercici 2

- a. **haec** → aquestes coses / això
- b. **mea** → les meves
- c. **quem** → que
- d. **illa** → aquell
- e. **quid** → què

Exercici 3

- a. **iste**
- b. **qui**
- c. **is**
- d. **suum**
- e. **quid**

Exercici 4

- a. antecedent: *puella* · funció: subjecte
- b. antecedent: *librum* · funció: CD
- c. antecedent: *urbs* · funció: CC de lloc (ablatiu amb *in*)

Exercici 5: 1 b); 2 b); 3 b)

4. Traducció de frases:

- a. Jo llegeixo avui el llibre **que** m'has donat.
 - *ego* → pronom personal (èmfasi)
 - *quem* → relatiu (CD)
 - *mihi* → personal (datiu)
- b. El pare estima **el seu** fill, **que** és un bon alumne.
 - *suum* → possessiu (del subjecte)
 - *qui* → relatiu (subjecte)
- c. **Aquells** soldats **que** Cèsar va convocar van conquerir la ciutat.
 - *illi* → demostratiu
 - *quos* → relatiu (CD)
- d. No sé **què** li has dit.
 - *quid* → interrogatiu indirecte
 - *ei* → pronom anafòric (is, ea, id), datiu (CI)
- e. **Aquesta** noia entén **les meves** paraules.

- *haec* → demostratiu
- *mea* → possessiu
- f. Un de nosaltres va veure això.
 - *nostrum* → genitiu partitiu
 - *hoc* → demostratiu neutre
- g. El mestre adverteix amb aquestes paraules els alumnes **que** hi són presents.
 - *qui* → relatiu
 - *his* → demostratiu (ablatiu)
- h. Pregunta **qui** l'ha cridat.
 - *quis* → interrogatiu
 - *eum* → pronom anafòric (*is, ea, id*), acusatiu (CD)
- i. La mare es va construir **la seva** casa.
 - *sibi* → pronom reflexiu (CI)
 - *suam* → possessiu (del subjecte)
- j. Els ciutadans **la ciutat dels quals** és gran **la** defensen.
 - *quorum* → relatiu (genitiu)
 - *ea* → pronom anafòric (*is, ea, id*)

Traducció del text

El noi **que** llegeix el llibre agrada al mestre, ja que les paraules **que** aprèn mostren saviesa i dedicació

- Pronoms relatius: *qui* i *quae*
- Antecedents clars: *qui* → *puer*; *quae* → *verba*

ACTIVITATS: LA VEU PASSIVA

1. Analitza les formes verbals: Indica de cada forma: verb; conjugació; temps; persona i nombre; veu; traducció.

<u>Forma verbal</u>	<u>Verb</u>	<u>Temps</u>	<u>Persona i nombre</u>	<u>Traducció</u>
a. <i>amatur</i>				
b. <i>monebamini</i>				
c. <i>legentur</i>				
d. <i>audior</i>				
e. <i>capiebatur</i>				
f. <i>laudati sunt</i>				
g. <i>scripta erat</i>				
h. <i>deletae erunt</i>				
i. <i>vincetur</i>				
j. <i>regimur</i>				

2. Forma els temps del sistema de present: Escribe la forma passiva corresponent i tradueix-la.

1. *amo, amare* — present, 2a persona del plural.
2. *moneo, monere* — imperfet, 3a persona del singular.
3. *lego, legere* — futur, 1a persona del plural.
4. *audio, audire* — present, 3a persona del plural.
5. *capio, capere* — imperfet, 2a persona del singular.
6. *laudo, laudare* — futur, 3a persona del plural.
7. *duco, ducere* — present, 1a persona del singular.
8. *deleo, delere* — futur, 2a persona del plural.
9. *vinco, vincere* — imperfet, 1a persona del plural.
10. *scribo, scribere* — futur, 3a persona del singular.

3. Forma els temps del sistema de perfet. Forma el temps passiu indicat. Recorda que el participi ha de concordar amb el subjecte.

<u>Subjecte</u>	<u>Verb</u>	<u>Temps</u>
a. <i>puella</i>	<i>laudo, laudare, laudavi, laudatum</i>	perfet

Subjecte	Verb	Temps
b. milites	vinco, vincere, vici, victum	perfet
c. urbs	condo, condere, condidi, conditum	plusquamperfet
d. epistulae	scribo, scribere, scripsi, scriptum	futur perfet
e. templum	aedifico, aedificare, aedificavi, aedificatum	perfet
f. leges	probo, probare, probavi, probatum	plusquamperfet
g. captivi	libero, liberare, liberavi, liberatum	futur perfet
h. naves	deleo, delere, deleui, deletum	perfet

4. Fes concordar el participi. Completa les oracions amb la forma adequada del participi que apareix entre parèntesis.

- Puella a matre _____ est.
(laudatus, -a, -um)
- Pueri ab imperatore _____ sunt.
(vocatus, -a, -um)
- Templa ab hostibus _____ erant.
(deletus, -a, -um)
- Epistulae a discipulis _____ erunt.
(scriptus, -a, -um)
- Urbs a Romanis _____ est.
(conditus, -a, -um)
- Portae a servis _____ sunt.
(clausus, -a, -um)
- Captivi a duce _____ erant.
(liberatus, -a, -um)
- Naves tempestate _____ sunt.
(fractus, -a, -um)
- Lex a senatoribus _____ est.
(probatus, -a, -um)
- Oppida a militibus _____ erunt.
(captus, -a, -um)

5. Transforma les oracions actives en passives Mantén el mateix temps verbal. Recorda que el complement directe de l'activa es converteix en subjecte pacient.

- Romani pontem aedificant.
- Magister discipulos laudabat.
- Hostes urbem oppugnabunt.
- Caesar leges probavit.
- Agricolae agros coluerant.
- Servi portas clauserunt.

7. *Milites captivos liberabunt.*
8. *Poeta carmen scribit.*
9. *Cives templa visitabant.*
10. *Imperator exercitum convocaverat.*

6. Transforma les oracions passives en actives. Mantén el temps verbal i converteix el complement agent en subjecte.

1. *Templum a civibus visitatur.*
2. *Epistulae a puella scribebantur.*
3. *Hostes a militibus victi sunt.*
4. *Urbs a Romanis condita erat.*
5. *Leges a senatoribus probabuntur.*
6. *Captivi a duce liberati sunt.*
7. *Naves a piratis oppugnatae erant.*
8. *Carmen a poeta recitabitur.*
9. *Discipuli a magistro monentur.*
10. *Portae a servis clausae sunt.*

7. Complement agent o ablatiu de causa o instrument? Subratlla el complement que acompanya el verb passiu i indica si és: **complement agent; ablatiu de causa, mitjà o instrument.**

Després, tradueix l'oració.

1. *Milites a duce laudantur.*
2. *Naves vento moventur.*
3. *Urbs ab hostibus oppugnata est.*
4. *Templum incendio deletum est.*
5. *Hostes gladiis vulnerati sunt.*
6. *Leges a civibus servantur.*
7. *Campi pluvia inundati erant.*
8. *Epistula a Cicerone scripta est.*
9. *Murus terrae motu fractus est.*
10. *Captivi a militibus custodiebantur.*

8. Tradueix al català

1. *Roma a Romulo condita est.*
2. *Urbs muris altis defendebatur.*
3. *Epistula cras a magistro legetur.*
4. *Milites ab imperatore laudati sunt.*
5. *Portae ante noctem clausae erant.*
6. *Templa a Romanis aedificata erunt.*
7. *Naves tempestate deletae sunt.*
8. *Pueri a magistro vocabantur.*
9. *Lex a populo probatur.*
10. *Oppidum ab exercitu captum erat.*

9. Detecta i corregeix els errors En cada oració hi ha un error relacionat amb la veu passiva. Escriu-la correctament i explica breument l'error.

1. *Puella laudatus est.*
2. *Epistulae scripta est.*
3. *Templum a servus aedificatur.*
4. *Milites vincitur.*
5. *Urbs deleta sunt.*
6. *Portae clausus erant.*
7. *Liber a puella legebantur.*
8. *Naves ab hostes oppugnatae sunt.*
9. *Pueri vocata sunt.*
10. *Leges a senatoribus probatum erant.*

10. Activitat global de traducció i anàlisi. Llegeix el text: ***Urbs antiquis muris defenditur, sed hostes appropinquant. Portae a militibus clauduntur et cives in foro congregantur. Post longam pugnam hostes victi sunt. Pax deinde a duce nuntiata est et captivi liberati sunt.***

Activitats

- a. Localitza totes les formes verbals passives.
- b. Analitza cada forma indicant: verb; temps; persona; nombre; veu.
- c. Identifica el subjecte pacient de cada verb passiu.
- d. Localitza els complements agents.
- e. Explica la concordança dels participis:
 - *victi*;
 - *nuntiata*;
 - *liberati*.

f. Tradueix el text al català.

g. Transforma en activa aquestes oracions:

- *Portae a militibus clauduntur.*
- *Pax a duce nuntiata est.*

h. Explica per què *defenditur* pertany al sistema de present i *nuntiata est* al sistema de perfet.

SOLUCIÓ

SOLUCIONARI: LA VEU PASSIVA

1. Analitza les formes verbals

Forma	Verb	Conjugació	Temps	Persona i nombre	Traducció
a. <i>amatur</i>	<i>amo, amare</i>	1a	present d'indicatiu passiu	3a sing.	és estimat/ada
b. <i>monebimini</i>	<i>moneo, mone-re</i>	2a	imperfet d'indicatiu passiu	2a pl.	éreu advertits/des
c. <i>legentur</i>	<i>lego, legere</i>	3a	futur d'indicatiu passiu	3a pl.	seran llegits/des
d. <i>audior</i>	<i>audio, audire</i>	4a	present d'indicatiu passiu	1a sing.	soc escoltat/ada
e. <i>capiebatur</i>	<i>capio, capere</i>	3a mixta	imperfet d'indicatiu passiu	3a sing.	era capturat/ada
f. <i>laudati sunt</i>	<i>laudo, laudare</i>	1a	perfet d'indicatiu passiu	3a pl., masc.	han estat lloats / van ser lloats
g. <i>scripta erat</i>	<i>scribo, scribere</i>	3a	plusquamperfet d'indicatiu passiu	3a sing., fem.	havia estat escrita
h. <i>deletae erunt</i>	<i>deleo, delere</i>	2a	futur perfet d'indicatiu passiu	3a pl., fem.	hauran estat destruïdes
i. <i>vincetur</i>	<i>vinco, vincere</i>	3a	futur d'indicatiu passiu	3a sing.	serà vençut/uda
j. <i>regimur</i>	<i>rego, regere</i>	3a	present d'indicatiu passiu	1a pl.	som governats/des

2. Forma els temps del sistema de present

1. *amo*, present, 2a pl.: **amamini** Sou estimats/des.
2. *moneo*, imperfet, 3a sing.: **monebatur** Era advertit/ida.
3. *lego*, futur, 1a pl.: **legemur** Serem llegits/des.
4. *audio*, present, 3a pl.: **audiuntur** Són escoltats/des.
5. *capio*, imperfet, 2a sing.: **capiebaris** o **capiebare** Eres capturat/ada.
6. *laudo*, futur, 3a pl.: **laudabuntur** Seran lloats/des.
7. *duco*, present, 1a sing.: **ducor** Soc conduït/ida.
8. *deleo*, futur, 2a pl.: **delebimini** Sereu destruïts/des.
9. *vinco*, imperfet, 1a pl.: **vincebamur** Érem vençuts/des.
10. *scribo*, futur, 3a sing.: **scribetur** Serà escrit/a.

3. Forma els temps del sistema de perfet

1. *Puella laudata est.* La noia ha estat lloada.
2. *Milites victi sunt.* Els soldats han estat vençuts.
3. *Urbs condita erat* La ciutat havia estat fundada.
4. *Epistulae scriptae erunt.* Les cartes hauran estat escrites.

5. *Templum aedificatum est.* El temple ha estat construït.
6. *Leges probatae erant.* Les lleis havien estat aprovades.
7. *Captivi liberati erunt.* Els captius hauran estat alliberats.
8. *Naves deletae sunt.* Les naus han estat destruïdes.

4. Fes concordar el participi

1. *Puella a matre **laudata** est.*
2. *Pueri ab imperatore **vocati** sunt.*
3. *Templa ab hostibus **deleta** erant.*
4. *Epistulae a discipulis **scriptae** erunt.*
5. *Urbs a Romanis **condita** est.*
6. *Portae a servis **clausae** sunt.*
7. *Captivi a duce **liberati** erant.*
8. *Naves tempestate **fractae** sunt.*
9. *Lex a senatoribus **probata** est.*
10. *Oppida a militibus **capta** erunt.*

5. Transforma les oracions actives en passives

1. *Romani pontem aedificant.* **Pons a Romanis aedificatur.**
2. *Magister discipulos laudabat.* **Discipuli a magistro laudabantur.**
3. *Hostes urbem oppugnabunt.* **Urbs ab hostibus oppugnabitur.**
4. *Caesar leges probavit.* **Leges a Caesare probatae sunt.**
5. *Agricolae agros coluerant.* **Agri ab agricolis culti erant.**
6. *Servi portas clausurunt.* **Portae a servis clausae sunt.**
7. *Milites captivos liberabunt.* **Captivi a militibus liberabuntur.**
8. *Poeta carmen scribit.* **Carmen a poeta scribitur.**
9. *Cives templa visitabant.* **Templa a civibus visitabantur.**
10. *Imperator exercitum convocaverat.* **Exercitus ab imperatore convocatus erat.**

6. Transforma les oracions passives en actives

1. *Templum a civibus visitatur.* **Cives templum visitant.**
2. *Epistulae a puella scribebantur.* **Puella epistulas scribebat.**
3. *Hostes a militibus victi sunt.* **Milites hostes vicerunt.**
4. *Urbs a Romanis condita erat.* **Romani urbem condiderant.**
5. *Leges a senatoribus probabuntur.* **Senatores leges probabunt.**
6. *Captivi a duce liberati sunt.* **Dux captivos liberavit.**
7. *Naves a piratis oppugnatae erant.* **Piratae naves oppugnaverant.**
8. *Carmen a poeta recitabatur.* **Poeta carmen recitabit.**
9. *Discipuli a magistro monentur.* **Magister discipulos monet.**
10. *Portae a servis clausae sunt.* **Servi portas clausurunt.**

7. Complement agent o ablatiu de causa, mitjà o instrument?

1. *Milites **a duce** laudantur.* **Complement agent.** Els soldats són lloats pel general.
2. *Naves **vento** moventur.* **Ablatiu de mitjà o causa.** Les naus són mogudes pel vent.
3. *Urbs **ab hostibus** oppugnata est.* **Complement agent.** La ciutat va ser atacada pels enemics.
4. *Templum **incendio** deletum est.* **Ablatiu de causa.** El temple va ser destruït per un incendi.
5. *Hostes **gladiis** vulnerati sunt.* **Ablatiu d'instrument.** Els enemics van ser ferits amb espases.
6. *Leges **a civibus** servantur.* **Complement agent.** Les lleis són respectades pels ciutadans.
7. *Campi **pluvia** inundati erant.* **Ablatiu de causa.** Els camps havien estat inundats per la pluja.
8. *Epistula **a Cicerone** scripta est.* **Complement agent.** La carta va ser escrita per Ciceró.
9. *Murus **terrae motu** fractus est.* **Ablatiu de causa.** El mur va ser destruït per un terratrèmol.
10. *Captivi **a militibus** custodiebantur.* **Complement agent.** Els captius eren vigilats pels soldats.

8. Tradueix al català

1. *Roma a Romulo condita est.* **Roma va ser fundada per Ròmul.**

2. *Urbs muris altis defendebatur.* La ciutat era defensada amb muralles altes.
3. *Epistula cras a magistro legetur.* La carta serà llegida demà pel mestre.
4. *Milites ab imperatore laudati sunt.* Els soldats van ser lloats per l'emperador.
5. *Portae ante noctem clausae erant.* Les portes havien estat tancades abans de la nit.
6. *Templa a Romanis aedificata erunt.* Els temples hauran estat construïts pels romans.
7. *Naves tempestate deletae sunt.* Les naus van ser destruïdes per la tempesta.
8. *Pueri a magistro vocabantur.* Els nois eren cridats pel mestre.
9. *Lex a populo probatur.* La llei és aprovada pel poble.
10. *Oppidum ab exercitu captum erat.* La plaça forta havia estat capturada per l'exèrcit.

9. Detecta i corregeix els errors

1. **Puella laudata est.** El participi ha de concordar amb *puella*: femení singular.
2. **Epistulae scriptae sunt.** El subjecte és femení plural; el participi i el verb també han d'anar en plural.
3. **Templum a servo aedificatur.** El complement agent ha d'anar en ablatiu: *a servo*.
4. **Milites vincuntur.** El subjecte és plural; cal la terminació passiva plural *-ntur*.
5. **Urbs deleta est.** El subjecte és singular; correspon *est*.
6. **Portae clausae erant.** El participi ha de concordar amb *portae*: femení plural.
7. **Liber a puella legebatur.** El subjecte *liber* és singular; cal *legebatur*.
8. **Naves ab hostibus oppugnatae sunt.** Després de *ab*, el complement agent va en ablatiu plural: *hostibus*.
9. **Pueri vocati sunt.** El participi ha de concordar amb *pueri*: masculí plural.
10. **Leges a senatoribus probatae erant.** El participi ha de concordar amb *leges*: femení plural.

10. Activitat global. Text

Urbs antiquis muris defenditur, sed hostes appropinquant. Portae a militibus clauduntur et cives in foro congregantur. Post longam pugnam hostes victi sunt. Pax deinde a duce nuntiata est et captivi liberati sunt.

a. **Formes verbals passives:** defenditur, clauduntur, congregantur, victi sunt, nuntiata est, liberati sunt

Appropinquant és una forma activa.

b. Anàlisi de les formes passives

Forma	Verb	Temps	Persona i nombre
<i>defenditur</i>	<i>defendo, defendere</i>	present d'indicatiu passiu	3a sing.
<i>clauduntur</i>	<i>claudio, claudere</i>	present d'indicatiu passiu	3a pl.
<i>congregantur</i>	<i>congrego, congregare</i>	present d'indicatiu passiu	3a pl.
<i>victi sunt</i>	<i>vinco, vincere</i>	perfet d'indicatiu passiu	3a pl., masc.
<i>nuntiata est</i>	<i>nuntio, nuntiare</i>	perfet d'indicatiu passiu	3a sing., fem.
<i>liberati sunt</i>	<i>libero, liberare</i>	perfet d'indicatiu passiu	3a pl., masc.

c. Subjectes pacients

- *urbs* → subjecte de *defenditur*
- *portae* → subjecte de *clauduntur*
- *cives* → subjecte de *congregantur*
- *hostes* → subjecte de *victi sunt*
- *pax* → subjecte de *nuntiata est*
- *captivi* → subjecte de *liberati sunt*

d. Complement agents

- **a militibus** → complement agent de *clauduntur*
- **a duce** → complement agent de *nuntiata est*

Antiquis muris és un ablatiu de mitjà o instrument: "amb muralles antigues".

e. Concordança dels participis

- **victi** concorda amb *hostes*: nominatiu masculí plural.
- **nuntiata** concorda amb *pax*: nominatiu femení singular.
- **liberati** concorda amb *captivi*: nominatiu masculí plural.

f. Traducció: La ciutat és defensada amb muralles antigues, però els enemics s'apropen. Les portes són tancades pels soldats i els ciutadans es reuneixen al fòrum. Després d'una llarga batalla, els enemics van ser vençuts. A continuació, la pau va ser anunciada pel general i els captius van ser alliberats.

En *cives congregantur*, la forma és morfològicament passiva, però en català es tradueix naturalment amb una construcció reflexiva: “els ciutadans es reuneixen”.

g. Transformació en activa

- *Portae a militibus clauduntur.* → **Milites portas claudunt.**: Els soldats tanquen les portes.
- *Pax a duce nuntiata est.* → **Dux pacem nuntiavit.** : El general va anunciar la pau.

h. Diferència entre *defenditur* i *nuntiata est*

- **Defenditur** pertany al sistema de present perquè és una forma simple: *defend-i-tur*. Està formada amb el tema de present i la desinència passiva **-tur**.
- **Nuntiata est** pertany al sistema de perfet perquè és una forma composta: participi de perfet passiu **nuntiata** + present de *sum*, **est** Malgrat que apareix *est*, el conjunt expressa una acció passada: **nuntiata est** = ha estat anunciada / va ser anunciada.

ACTIVITATS: LES ORACIONS COORDINADES

1. Sense traduir, Indica de les següents oracions: els verbs, el tipus d'oració coordinada i la conjunció.

- a. Romani urbem ceperunt et hostes in montes fugerunt.
- b. Milites pugnare volebant, sed dux eos manere iussit.
- c. Aut pacem accipiemus aut bellum geremus.
- d. Senatus decrevit legesque civibus nuntiavit.
- e. Hostes victi sunt, itaque Romani magnam laetitiam senserunt.

SOLUCIÓ

- a. **Coordinada copulativa:** Romani urbem ceperunt **et** hostes in montes fugerunt.
Els romans van conquerir la ciutat i els enemics van fugir cap a les muntanyes.
- b. **Coordinada adversativa:** Milites pugnare volebant, **sed** dux eos manere **iussit**.
Els soldats volien lluitar, però el general els va ordenar quedar-se.
- c. **Coordinada disjuntiva:** **Aut** pacem accipiemus **aut** bellum geremus.
O acceptarem la pau o farem la guerra.
- d. **Coordinada copulativa amb -que:** Senatus decrevit leges**que** civibus nuntiavit.
El senat va prendre una decisió i va anunciar les lleis als ciutadans.
- e. **Coordinada il·lativa o conclusiva:** Hostes victi sunt, itaque Romani magnam laetitiam senserunt.

Els enemics van ser vençuts; per tant, els romans van sentir una gran alegria.

ACTIVITATS: LES ORACIONS SUBORDINADES

1. Indica si l'infinitiu és concertat o no concertat

- Discipuli volunt discere.*
- Caesar putat hostes venire.*
- Puella parata est audire.*
- Magister dicit pueros studere.*
- Milites sperant vincere.*

2 · Tradueix les frases següents.

- Puto te errare.*
- Cupimus vincere.*
- Rex credit civitatem servari.*
- Paratus sum audire.*

3 · Completa amb infinitiu concertat o no concertat, segons convingui.

- Magister vult discipulos _____ (discere).*
- Discipuli volunt _____ (discere).*
- Puer dicit amicam _____ (venire).*
- Puella parata est _____ (audire).*

4. Traducció breu (indica si l'infinitiu és concertat o no concertat)

- Discipuli cupiunt discere et veritatem intellegere, quia magistrum bonum audire volunt.*
- Magister dicit discipulos studere et putat eos veritatem intellegere.*

5. Identifica la funció de la construcció d'infinitiu: subjecte · complement directe · complement de l'adjectiu.

- Vivere hominibus necessarium est.* → Funció de vivere: _____
- Oportet discipulos studere.* → Funció de discipulos studere: _____
- Milites pugnare parati sunt.* → Funció de pugnare: _____
- Caesar dicit hostes venire.* → Funció de hostes venire: _____

6. Distingeix la construcció d'acusatiu amb infinitiu (ACI) i la de nominatiu amb infinitiu (NCI). Indica també el subjecte de l'infinitiu.

- Dicunt Caesarem venire.*
- Caesar dicitur venire.*
- Putant urbem captam esse.*
- Urbs capta esse dicitur.*

7. Indica la relació temporal de l'infinitiu respecte del verb principal: simultaneïtat o anterioritat.

- Dicit hostes venire.*
- Dicit hostes venisse.*
- Dicit urbem captam esse.*

SOLUCIONS

Exercici 1: a. concertat; b. no concertat; c. Concertat; d. no concertat; e. Concertat

Exercici 2: a. Crec que t'equivoques; b. Volem vèncer; c. El rei creu que la ciutat és salvada / protegida; d. Estic disposat a escoltar.

Exercici 3 a. *Magister vult discipulos **discere** → no concertat*; b. *Discipuli volunt **discere** → concertat*; c. *Puer dicit amicam **venire** → no concertat*; d. *Puella parata est **audire** → concertat*

4. Frases breus:

- a. Els alumnes desitgen aprendre i comprendre la veritat, perquè volen escoltar un bon mestre.
 - *discere, intellegere, audire* → infinitius concertats
 - subjecte únic: *discipuli*
- b. El mestre diu que els alumnes estudien i creu que ells comprenen la veritat.
 - *discipulos i eos* → acusatius, subjectes dels infinitius
 - *studere, intellegere* → acusatiu amb infinitiu

Exercici 5

- a. *Vivere hominibus necessarium est*: *vivere* és el subjecte; *necessarium* és l'atribut.
- b. *Oportet discipulos studere*: *discipulos studere* és una construcció d'acusatiu amb infinitiu amb funció de subjecte de l'impersonal *oportet*.
- c. *Milites pugnare parati sunt*: *pugnare* és un infinitiu concertat que complementa l'adjectiu *parati*; no és complement directe.
- d. *Caesar dicit hostes venire*: *hostes venire* és una construcció d'acusatiu amb infinitiu amb funció de complement directe de *dicit*.

Exercici 6

- a. *Dicunt Caesarem venire*: ACI; *Caesarem* és el subjecte en acusatiu de *venire*.
- b. *Caesar dicitur venire*: NCI; *Caesar* és el subjecte de *dicitur* i el subjecte lògic de *venire*.
- c. *Putant urbem captam esse*: ACI; *urbem* és el subjecte en acusatiu de *captam esse*.
- d. *Urbs capta esse dicitur*: NCI; *urbs* és el subjecte de *dicitur* i el subjecte lògic de *capta esse*.

Exercici 7

- a. *Dicit hostes venire*: simultaneïtat; l'infinitiu de present expressa una acció simultània a *dicit*.
- b. *Dicit hostes venisse*: anterioritat; l'infinitiu de perfet expressa una acció anterior a *dicit*.
- c. *Dicit urbem captam esse*: anterioritat i veu passiva; la ciutat ha estat conquerida abans del moment de *dicit*.

TRADUCCIÓ

Fes la traducció i contesta les preguntes. *Davant l'amenaça dels belgues, Cèsar instal·la el campament a l'altra banda del riu Àxona*

Caesar, postquam omnes Belgarum copias ad se uenire uidit, flumen Axonam, quod est in extremis

Remorum finibus, traducere maturauit. In eo flumine pons erat; ibi Q. Titurio legato cum sex

cohortibus relicto, [Caesar] in altera parte fluminis castra posuit atque uallo fossaque muniri iussit.

Juli Cèsar. *Guerra de les Gàl·lies*, II, 5, 4-6

Lèxic subratllat (per ordre alfabètic):

Axona, -ae (m.): Àxona (nom de riu).

copiae, -arum (f. pl.): tropes.

finis, -is, (m. i f., sovint en plural): territori.

iubeo, *iussi*, *iussum* (2a, tr.): manar.

maturo (1a, tr.): afanyar-se.

munio (4a, tr.): fortificar.

pono, *posui*, *positum* (3a, tr.): instal·lar.

relinquo, *reliqui*, *relictum* (3a, tr.): deixar.

Remus, -i (m.): rem (habitant del nord de la Gàl·lia).

trado, *traduxi*, *traductum* (3a, tr.): fer travessar.

Exercici de morfosintaxi (1 punt)

Digueu com s'anomena l'estructura *omnes Belgarum copias ad se uenire* i digues: quin és el subjecte de l'oració subordinada i de quin verb depèn; i quina funció sintàctica fa respecte a *uidit*.

SOLUCIÓ

Traducció:

Passos a seguir per fe la traducció:

1. Buscar els verbs i subratllar-los observar si constitueixen una oració completa o subordinada.

Caesar, postquam omnes Belgarum copias ad se uenire uidit, flumen Axonam, quod est in extremis Remorum finibus, traducere maturauit. In eo flumine pons erat; ibi Q. Titurio legato cum sex cohortibus relicto, [Caesar] in altera parte fluminis castra posuit atque uallo fossaque muniri iussit.

2. Separar per oracions per facilitar la traducció → Observar els [...] punts o [...] que són les marque de final d'oració.

- **Oració 1:** Caesar, postquam omnes Belgarum copias ad se uenire uidit, flumen Axonam, quod est in extremis Remorum finibus, traducere maturauit.
- **Oració 2:** In eo flumine pons erat;
- **Oració 3:** ibi Q. Titurio legato cum sex cohortibus relicto, [Caesar] in altera parte fluminis castra posuit atque uallo fossaque muniri iussit.

3. Identificar les oracions principals i les secundàries → entendre bé el sentit de cada part del text.

- a. Buscar verbs no personals: infinitius, participis...
- b. Poden haver conjuncions o paraules que introdueixen les oracions subordinades. Per exemple: postquam, cum, dum → temporal; quod, quia → causal / substantiva; ut, ne → final / completiva.

Xuleta:

Què veig ...	Probablement és...
conjunció	subordinada
infinitiu	subordinada
participi en ablatiu	ablatiu absolut
pronom relatiu	subordinada

- **Oració 1:** Caesar, [postquam omnes Belgarum copias ad se uenire uidit], flumen Axonam, [quod est in extremis Remorum finibus,] traducere maturauit.
- **Oració 2:** In eo flumine pons erat;
- **Oració 3:** ibi Q. Titurio legato cum sex cohortibus relicto, [Caesar] in altera parte fluminis castra posuit atque uallo fossaque muniri iussit.

4. Iniciar una traducció provisional → identificar les estructures i entendre el sentit de les oracions. Primer anàlisi de les paraules i després traduir... sempre oració per oració.

Oració 1: Caesar, [postquam omnes Belgarum copias ad se uenire uidit], flumen Axonam, [quod est in extremis Remorum finibus,] traducere maturauit.

- Caesar: nominatiu singular → Funció: subjecte: **Cèsar**
- postquam: conjunció → introdueix una oració subordinada temporal: **després que**
- omnes Belgarum copias → **totes les tropes dels belgues**
 - o omnes: adjectiu que concorda amb copias
 - o copias: acusatiu plural subjecte de l'infinitiu venire

- o *Belgarum*: genitiu plural (CN)
- *ad se uenire uidit* → **va veure que venien cap a ell**
 - o *ad se*: preposició + pronom reflexiu → **cap a ell**
 - o *uidit*: verb (perfet d'indicatiu actiu); nucli de la subordinada temporal → **va veure**
 - o *uenire*: infinitiu de present actiu; nucli d'una oració subordinada substantiva d'infinitiu (no concertat) → **venir**
- flumen Axonam → riu Àxona
 - o *flumen*: acusatiu singular (CD)
 - o *Axonam*: acusatiu singular (CD)
- traducere maturauit a fer travessar es va afanyar
 - o *traducere*: verb (infinitiu de present actiu) que complementa a *maturauit* → **a fer travessar**
 - o *maturauit*: verb principal de l'oració (perfet d'indicatiu actiu (3a pers. sing.)) → **es va afanyar**
- *quod est in extremis Remorum finibus* → que està als confins del territori dels rem
 - o *quod*: pronom relatiu (introdueix una oració subordinada relativa amb antecedent *flumen Axonam*) → **que**
 - o *est*: present d'indicatiu del verb *sum* → **és / està**
 - o *in extremis Remorum finibus* → als confins del territori dels rem extremis... *finibus*: in + ablatiu (); Complement de lloc → als confins del territori / frontera Remorum: genitiu (CN) → dels rem

Cèsar, després que va veure que totes les tropes dels belgues venien cap a ell, es va afanyar a fer travessar el riu Àxona, que és als confins del territori dels rem.

Torna a desenvolupar els passos per arribar a les traduccions donades

Oració 2: In eo flumine pons erat → En aquest riu hi havia un pont;

Oració 3: ibi Q. Titurio legato cum sex cohortibus relicto, [Caesar] in altera parte fluminis castra posuit atque uallo fossaque muniri iussit → allà, deixat el llegat Quint Tituri amb sis cohorts, Cèsar va instal·lar el campament a l'altra banda del riu i va manar que el fortifiquessin amb una palissada i un fossat.

Traducció final:

Cèsar, després que va veure que totes les tropes dels belgues venien cap a ell, es va afanyar a fer travessar el riu Àxona, que és als confins del territori dels rem. En aquest riu hi havia un pont; allà, deixat el llegat Quint Tituri amb sis cohorts, Cèsar va instal·lar el campament a l'altra banda del riu i va manar que el fortifiquessin amb una palissada i un fossat.

Resposta a la pregunta de morfosintaxi:

- **L'estructura** *omnes Belgarum copias ad se uenire* s'anomena una oració subordinada substantiva d'infinitiu no concertat.
- **Subjecte** de l'oració subordinada: *omnes Belgarum copias*, en acusatiu, que és el subjecte de l'infinitiu *uenire*.
- **Verb del qual depèn:** aquesta oració subordinada depèn del verb *uidit*.
- **Funció sintàctica** respecte a *uidit*: l'oració d'infinitiu fa la funció de complement directe del verb *uidit*.

ACTIVITATS: ORACIÓ SUBORDINADA INTRODUÏDA PER “UT” O “NE”

1. Digues si l'oració subordinada introduïda per **ut / ne** és **completiva** o **final**.

- a) Caesar militibus imperavit **ut pontem defenderent**.
- b) Castra posuit **ut hostes prohiberet**.
- c) Mater filium monet **ne domo exeat**.
- d) Milites tacuerunt **ne hostes audirent**.
- e) Magister discipulos rogat **ut diligenter laborent**.

2. Respon a la pregunta indicada i digues **quin tipus d'oració és**.

- a) *Imperavit ut discederent*. → **Què** va ordenar? _____ → Tipus: _____
- b) *Discessit ut urbem defenderet*. → **Per a què** se'n va anar? _____ → Tipus: _____
- c) *Monuit ne periculum timerent*. → **Què** va advertir? _____ → Tipus: _____
- d) *Siluit ne iram ostenderet*. → **Per a què** va callar? _____ → Tipus: _____

3. Completa les frases amb **ut** o **ne** i indica si l'oració és: **final** o **completiva**.

- a) Caesar pontem defendit _____ hostes transeant.
- b) Imperavit _____ milites in castris manerent.
- c) Discipuli tacent _____ magistrum interrumpant.
- d) Magister discipulos hortatur _____ veritatem quaerant.

4. Tradueix les frases següents i indiqueu si **ut / ne** introdueix una **oració final** o **completiva**.

- a) Caesar militibus imperavit ut arma caperent.
- b) Castra posuerunt ne subito oppugnarentur.
- c) Mater filiam rogat ut domi maneat.
- d) Milites fugerunt ut vitam servarent.

5. Marca l'opció correcta.

- a. En una oració completiva amb **ut**, l'oració: ☐ expressa una finalitat; ☐ completa el significat del verb principal
- b. En una oració final amb **ut**, l'oració: ☐ explica la finalitat de l'acció; ☐ depèn d'un verb de manar
- c. **ne** és: ☐ una conjunció afirmativa; ☐ una conjunció negativa (*ut no*)

6. Indica si l'oració introduïda per **ut** és **FINAL** o **CONSECUTIVA**.

- a) *Tanta tempestas erat ut nautae timerent*.
- b) *Castra posuit ut hostes prohiberet*.
- c) *Tam fortis fuit ut omnes admirarentur*.
- d) *Milites pugnans ut patriam defendant*.
- e) *Ita clamat ut vox audiri possit*.

7. Subratlla l'element intensificador i indica si l'oració és consecutiva afirmativa o negativa.

- a) *Tam celer erat ut non caperetur*.
- b) *Tantus timor fuit ut milites fugerent*.

- c) *Ita stultus est ut non intellegat.*
d) *Adeō lassus erat ut dormiret.*

8 Completa les frases i digues si l'oració és consecutiva o final.

- a) Tanta vis erat _____ nemo resisteret.
b) Tam prudens fuit _____ omnes eum laudarent.
c) Castra muniverunt _____ hostes irrumperent.
d) Ita obscurum erat _____ nihil videremus.

9. Traduïu les frases següents i indiqueu si ut / ut non introdueix una oració consecutiva.

- a) *Tanta fames erat ut cives panem quaererent.*

b) *Tam difficilis erat via ut non omnes pervenirent.*

c) *Ita locutus est ut omnes intellegerent.*

d) *Tam fortiter pugnaverunt ut hostes fugerent.*

10. Marca l'opció correcta.

- **L'ut consecutiu:** ☐ expressa una finalitat; ☐ expressa una conseqüència
- L'ut consecutiu: ☐ sol anar anunciat per un intensificador; ☐ depèn d'un verb de manar
- **ut non expressa:** ☐ una finalitat negativa; ☐ una conseqüència negativa

SOLUCIONS

Exercici 1:

- a) *Caesar militibus imperavit ut pontem defenderent* → **COMPLETIVA**. Per què? el verb principal és **imperavit** (va ordenar); l'oració amb **ut** diu **què** va ordenar; completa el significat del verb; **respon** a **què?** → **completiva**.
b) *Castra posuit ut hostes prohiberet* → **FINAL**. Per què? El verb principal (*posuit*) ja té sentit tot sol; L'oració amb **ut** explica **per a què** va posar el campament; **respon** a **per a què?** → **final**.
c) *Mater filium monet ne domo exeat* → **COMPLETIVA**. Per què? *monet* és un verb d'advertir; L'oració amb **ne** indica **què** adverteix la mare; **respon** a **què?** → **completiva**.
d) *Milites tacuerunt ne hostes audirent* → **FINAL**. Per què? *tacuerunt* és un verb d'acció; l'oració amb **ne** explica **per a què** van callar; **respon** a **per a què?** → **final**.
e) *Magister discipulos rogat ut diligenter laborent* → **COMPLETIVA**. Per què? *rogat* és un verb de demanar; l'oració amb **ut** diu **què** demana el mestre; **respon** a **què?** → **completiva**.

Exercici 2

- a) *Imperavit ut discederent*. → **COMPLETIVA**. Per què? *imperavit* = va ordenar; l'oració respon a **què** va ordenar.
b) *Discessit ut urbem defenderet*. → **FINAL**. Per què? *discessit* (se'n va anar) ja és complet; l'oració explica **per a què** se'n va anar.
c) *Monuit ne periculum timerent*. → **COMPLETIVA**. Per què? *monuit* és verb de manar/advertir; l'oració diu **què** va advertir.
d) *Siluit ne iram ostenderet*. → **FINAL**. Per què? *siluit* és verb d'acció; l'oració explica **per a què** va callar.

Exercici 3

- a) *Caesar pontem defendit ne hostes transeant*. → **FINAL**. Per què? explica la **finalitat** de defensar el pont.
b) *Imperavit ut milites in castris manerent*. → **COMPLETIVA** Per què? *imperavit* necessita saber **què** va ordenar.
c) *Discipuli tacent ne magistrum interrumpant*. → **FINAL** Per què? L'oració explica **per a què** callen.
d) *Magister discipulos hortatur ut veritatem quaerant*. → **COMPLETIVA** Per què? *hortatur* (exhorta) és verb de voluntat; l'oració diu **què** exhorta a fer.

Exercici 4

- a) *Caesar militibus imperavit ut arma caperent* = Cèsar va ordenar als soldats que agafessin les armes. → **COMPLETIVA**. L'oració amb *ut* expressa el contingut de l'ordre i depèn d'*imperavit*.
- b) *Castra posuerunt ne subito oppugnarentur* = Van instal·lar el campament perquè no fossin atacats de sobte. → **FINAL**. Per què? L'oració explica **per a què** van posar el campament.
- c) *Mater filiam rogat ut domi maneat* = La mare demana a la filla que es quedi a casa. → **COMPLETIVA**. Per què? *rogat* = demanar; l'oració diu **què** demana.
- d) *Milites fugerunt ut vitam servarent* = Els soldats van fugir per salvar la vida. → **FINAL**. Per què? L'oració explica **per a què** van fugir.

Exercici 5.

- a. En una oració completiva amb *ut*, l'oració: completa el significat del verb principal.
- b. En una oració final amb *ut*, l'oració explica la finalitat de l'acció.
- c. **ne** és: una conjunció negativa (*ut no*)

Exercici 6

- a) *Tanta tempestas erat ut nautae timerent*. → **CONSECUTIVA** Per què? Hi ha tanta (paraula d'intensitat) i s'expressa una conseqüència.
- b) *Castra posuit ut hostes prohiberet*. → **FINAL** Per què? Expressa la finalitat de posar el campament (per a què?).
- c) *Tam fortis fuit ut omnes admirarentur*. → **CONSECUTIVA** Per què? *tam* indica intensitat; l'oració amb *ut* n'és la conseqüència.
- d) *Milites pugnans ut patriam defendant*. → **FINAL** Per què? Indica l'objectiu de l'acció (per defensar la pàtria).
- e) *Ita clamant ut vox audiri possit*. → **CONSECUTIVA**. Per què? *ita* és paraula d'intensitat i introdueix un resultat.

Exercici 7

- a) *Tam celer erat ut non caperetur*. Marcador: *tam*; Tipus: **CONSECUTIVA NEGATIVA** (*ut non*)
- b) *Tantus timor fuit ut milites fugerent*. Marcador: *tantus*; Tipus: **CONSECUTIVA AFIRMATIVA**
- c) *Ita stultus est ut non intellegat*. Marcador: *ita*; Tipus: **CONSECUTIVA NEGATIVA**
- d) *Adeo lassus erat ut dormiret*. Marcador: *adeo*; Tipus: **CONSECUTIVA AFIRMATIVA**

Exercici 8

- a) *Tanta vis erat ut nemo resisteret*. → **CONSECUTIVA**.
- b) *Tam prudens fuit ut omnes eum laudarent*. → **CONSECUTIVA**
- c) *Castra muniverunt ne hostes irrumperent*. → **FINAL**. Per què? *No hi ha intensificador; expressa finalitat*.
- d) *Ita obscurum erat ut nihil videremus*. → **CONSECUTIVA**

Exercici 9

- a) *Tanta fames erat ut cives panem quaerent*. → La fam era tan gran que els ciutadans buscaven pa. → **CONSECUTIVA**
- b) *Tam difficilis erat via ut non omnes pervenirent*. → El camí era tan difícil que no tots hi arribaven. → **CONSECUTIVA NEGATIVA**
- c) *Ita locutus est ut omnes intellegent*. → Va parlar de tal manera que tothom ho va entendre. → **CONSECUTIVA**
- d) *Tam fortiter pugnauerunt ut hostes fugerent*. → Van lluitar tan valentament que els enemics van fugir. → **CONSECUTIVA**

Exercici 10.

- L'*ut* consecutiu: expressa una conseqüència
- L'*ut* consecutiu sol anar anunciat a l'oració principal per un marcador o intensificador.
- *ut non* expressa: una conseqüència negativa

TRADUCCIÓ

Cassivel·laune encomana als governants de Kent assaltar per sorpresa el campament de la flota romana, però els soldats de Cèsar surten de sobte a escometre'ls

Dum haec in his locis geruntur, Cassiuellaunus ad Cantium nuntios mittit atque regionis regibus imperat ut, coactis omnibus copiis, castra naualia de improviso oppugnent. Cum ii ad castra uenissent, nostri, eruptione facta et multis eorum interfectis, suos incolumes reduxerunt.

Juli Cèsar. *Guerra de les Gàl·lies*, V, 22, 1-2

Lèxic (per ordre alfabètic):

Cantium, -i (n.): Kent (regió del sud-est de Britània).
Cassiuellaunus, -i (m.): Cassivel·laune (capitost dels britans).
castra, -orum (n. pl.): campament.
cogo, *coegi*, *coactum* (3a, tr.): aplegar, reunir.
copia, -ae (f.): (mil., esp. pl.) tropes, efectius.
dum (conj.): mentre.
eruptio, -onis (f.): sortida sobtada, escomesa.
interficio, *interfeci*, *interfectum* (3a, tr.): matar.
reduco, *reduxi*, *reductum* (3a, tr.): retirar, replegar.

Respon i argumenta la següent pregunta: Quin tipus d'oració introdueix *ut* en l'expressió *imperat ut ... oppugnent* i indiqueu de quin verb depèn.

SOLUCIÓ

Traducció

Mentre aquests fets tenen lloc en aquells indrets, Cassivel·laune envia missatgers a Kent i ordena als reis de la regió que, un cop reunides totes les tropes, ataquin per sorpresa el campament naval. Quan aquests van arribar al campament, els nostres soldats, després de fer una sortida sobtada i de matar-ne molts, van replegar els seus homes sans i estalvis.

Resposta argumentada a la pregunta de gramàtica

En l'expressió ***imperat ut ... oppugnent***, la conjunció ***ut*** introdueix una oració subordinada substantiva completiva (de mandat).

Depèn del verb ***imperat***, tercera persona del singular del present d'indicatiu del verb *impero* ("manar / ordenar"): *regionis regibus imperat ut* [...] *oppugnent* → "ordena als reis de la regió que ataquin [...]"

L'**oració introduïda per *ut*** expressa allò que Cassivel·laune ordena. El seu verb, *oppugnent*, està en present de subjuntiu, tal com correspon a les subordinades completives dependents de verbs de mandat. El subjecte el·líptic de *oppugnent* són *regionis reges*, expressats en l'oració principal mitjançant el datiu *regionis regibus*.

Resposta formulada: ***Ut*** introdueix una oració subordinada substantiva completiva de mandat, que depèn del verb ***imperat***. El verb ***oppugnent*** apareix en present de subjuntiu perquè expressa l'acció ordenada per Cassivel·laune.

ACTIVITATS: LES ORACIONS DE RELATIU

1. Subratlla l'oració de relatiu i encercla l'**antecedent**.

- a) Flumen est **quod Romani transierunt**.
- b) Vir **qui fortis erat** hostes vicit.
- c) Urbem vidi **quam Romani condiderunt**.

2. Indica la **funció sintàctica del pronom relatiu**.

- a) Puella **quae** cantat laeta est.
- b) Librum lego **quem** magister dedit.
- c) Civis **cui** donum dedi abiit.

3. Digues si el verb de la subordinada de relatiu va en **indicatiu** o **subjuntiu** i explica breument per què.

- a) Romulus, **qui urbem condidit**, rex fuit.
- b) Nemo est **qui hoc faciat**.
- c) Milites miserunt legatos **qui pacem peterent**.

SOLUCIONS

Exercici 1

- a) **Flumen est quod Romani transierunt.** Oració de relatiu: quod Romani transierunt; **Antecedent:** flumen. **Per què?** quod explica el nom flumen i concorda amb ell (neutre singular).
- b) **Vir qui fortis erat hostes vicit.** Oració de relatiu: qui fortis erat; **Antecedent:** vir. **Per què?** qui explica quin home és (vir) i fa de **subjecte** del verb erat.
- c) **Urbem vidi quam Romani condiderunt.** Oració de relatiu: quam Romani condiderunt. **Antecedent:** urbem. **Per què?** quam explica el nom urbem i fa de **complement directe** de condiderunt.

Exercici 2

- a) **Puella quae cantat laeta est.** **Funció de quae:** subjecte **Per què?** quae és qui fa l'acció de cantar.
- b) **Librum lego quem magister dedit.** **Funció de quem:** complement directe. **Per què?** quem és allò que el mestre va donar.
- c) **Civis cui donum dedi abiit.** **Funció de cui:** complement indirecte **Per què?** cui indica a qui vaig donar el regal.

Exercici 3

- a) **Romulus, qui urbem condidit, rex fuit.** **Mode verbal:** indicatiu **Per què?** l'oració de relatiu expressa un **fet real i objectiu:** Romulus va fundar la ciutat.
- b) **Nemo est qui hoc faciat.** **Mode verbal:** subjuntiu **Per què?** L'antecedent (nemo) és **indefinit** i expressa una idea general ("no hi ha ningú que...").
- c) **Milites miserunt legatos qui pacem peterent.** Mode verbal: subjuntiu. L'oració de relatiu té valor final: van enviar ambaixadors perquè demanessin la pau.

ACTIVITATS: LES ORACIONS AMB QVOD

1. Indica si l'oració amb **quod** és **CAUSAL** o **COMPLETIVA**.

- a) *Tullus Hostilius bellum indixit, quod Albani fines violaverant.*
- b) *Gaudeo quod advenisti.*
- c) *Poenas dedit, quod leges neglexisset.*
- d) *Accidit quod multi cives fugerunt.*

2. Indica el **mode verbal** i explica breument per què.

- a) *Laudatus est, quod fortis erat.*
- b) *Doleo, quod amicus absit.*

3. Tradueix les frases següents.

- a) *Milites laeti erant, quod victoriam reportaverant.*
- b) *Evenit quod hostes oppidum ceperunt.*

SOLUCIONS

Exercici 1

- a) *Tullus Hostilius bellum indixit, quod Albani fines violaverant.* → **CAUSAL Per què?** l'oració amb *quod* explica el **motiu** pel qual va declarar la guerra. Respon a la pregunta **per què?** → causa.
- b) *Gaudeo quod advenisti.* → **COMPLETIVA Per què?** l'oració amb *quod* no explica una causa externa, sinó **què** provoca l'alegria. Respon a **què?** → *que has arribat*.
- c) *Poenas dedit, quod leges neglexisset.* → **CAUSAL Per què?** l'oració amb *quod* indica el **motiu del càstig**. Respon a **per què va ser castigat?** → causa.
- d) *Accidit quod multi cives fugerunt.* → **COMPLETIVA Per què?** *Accidit* necessita un contingut: **què va passar**. L'oració amb *quod* completa el verb → completiva.

Exercici 2

- a) *Laudatus est, quod fortis erat.* **Mode verbal:** indicatiu. **Per què?** la causa es presenta com un **fet real i objectiu**: era valent. → **causa objectiva**
- b) *Doleo, quod amicus absit.* **Mode verbal:** subjuntiu. **Per què?** la causa és **subjectiva**, depèn del sentiment del parlant (*doleo*). → **causa subjectiva**

Exercici 3

- a) *Milites laeti erant, quod victoriam reportaverant.* → Els soldats estaven contents perquè havien aconseguit la victòria. **Tipus: QVOD CAUSAL (indicatiu) Per què?** Expressa el motiu de l'alegria.
- b) *Evenit quod hostes oppidum ceperunt.* → Va succeir que els enemics van prendre la ciutat. **Tipus: QVOD COMPLETIVA Per què?** L'oració explica què va succeir.

TRADUCCIÓ

Cèsar, des de la riba del Tàmesi, observa una gran concentració de tropes de l'enemic

Caesar, cognito consilio Britannorum, exercitum ad flumen Tamesim duxit, quod uno omnino uado transiri

poterat. Eo cum uenisset, animaduertit ad alteram fluminis ripam magnas hostium copias instructas esse.

Juli Cèsar. *Guerra de les Gàl·lies*, V, 18, 1-2

Lèxic (informació del diccionari):

Britanni, -orum (m. pl.): britans (habitants de Britània).

cognosco, -noui, -nitum (3a, tr.): conèixer.

consilium, -i (n.): decisió.

copiae, -arum (f. pl.): tropes.

eo (adv.): allí.

instruo, -uxi, -uctum (3a, tr.): formar en ordre de batalla.

omnino (adv.): només.

Tamesis, -is (m.): el Tàmesi (nom de riu).

transiri (infinitiu de present passiu del verb *transeo*): travessar.

uadum, -i (n.): gual.

Contesta i justifica la següent pregunta: En la construcció quod uno omnino uado transiri poterat, digueu quin tipus d'oració introdueix *quod* i justifiqueu quin antecedent té.

SOLUCIÓ

Traducció:

Cèsar, un cop coneguda la decisió dels britans, va conduir l'exèrcit fins al riu Tàmesi, que només podia ser travessat per un únic gual. Quan hi va arribar, va observar que a l'altra riba del riu hi havia nombroses tropes enemigues formades en ordre de batalla.

Resposta argumentada de gramàtica: En la construcció *quod uno omnino uado transiri poterat*, **quod** introdueix una *oració subordinada adjectiva de relatiu*: *que només podia ser travessat per un únic gual*.

L'antecedent de **quod** és *flumen Tamesim* concretament el substantiu *flumen* (riu). Això es justifica perquè **quod** és un pronom relatiu en *nominatiu neutre singular* i concorda en gènere i nombre amb *flumen*, que també és neutre singular.

Dins de l'oració subordinada, **quod** fa la **funció de subjecte de poterat** i designa allò que podia ser travessat: *flumen [...] quod transiri poterat* → el riu [...] que podia ser travessat.

Resposta formulada: *Quod* introdueix una oració subordinada adjectiva de relatiu. El seu antecedent és *flumen Tamesim*, concretament *flumen*, perquè el pronom *quod*, nominatiu neutre singular, concorda amb aquest substantiu en gènere i nombre.

ACTIVITATS: LES ORACIONS INTRODUÏDES PER *CUM*

1 Indica el valor de *cum*: temporal (indicatiu) · temporal (subjuntiu) · causal · concessiu

- a) *Cum Caesar venit, hostes fugerunt.*
- b) *Cum haec faceret, omnes tacebant.*
- c) *Cum hostes appropinquarent, urbem reliquerunt.*
- d) *Cum pauci essent, tamen fortiter pugnaverunt.*

2. Indica el mode verbal i explica breument per què.

- a) *Cum sol oritur, dies incipit.*
- b) *Cum haec dixisset, discessit.*

3. Tradueix les frases següents.

- a) *Cum Romani advenissent, oppidum captum est.*
- b) *Cum multa pericula essent, milites non fugerunt.*

SOLUCIONS

Exercici 1

- a) *Cum Caesar venit, hostes fugerunt.* → TEMPORAL (indicatiu). Venit presenta l'arribada com un fet situat en el temps; es tradueix habitualment per quan.
- b) *Cum haec faceret, omnes tacebant.* → TEMPORAL-CIRCUMSTANCIAL (subjuntiu). Faceret és imperfet de subjuntiu i expressa simultaneïtat amb tacebant: mentre feia això, tots callaven.
- c) *Cum hostes appropinquarent, urbem reliquerunt.* → CAUSAL (subjuntiu). Per què? l'oració amb *cum* explica el **motiu** pel qual abandonen la ciutat. → respon a **per què?**
- d) *Cum pauci essent, tamen fortiter pugnaverunt.* → CONCESSIU (subjuntiu) Per què? hi ha una **dificultat** (eren pocs), però l'acció principal igualment es produeix. La presència de *tamen* reforça el valor concessiu.

Exercici 2:

- a) *Cum sol oritur, dies incipit.* **Mode verbal:** indicatiu. **Per què?** Expressa un **fet general i real** (quan surt el sol, comença el dia). → valor temporal real.
- b) *Cum haec dixisset, discessit.* Mode verbal: subjuntiu. Dixisset és plusquamperfet de subjuntiu i expressa anterioritat: primer va dir això i després va marxar.

Exercici 3

- a) *Cum Romani advenissent, oppidum captum est.* → Després que els romans arribessin / Un cop arribats els romans, la ciutat va ser conquerida. Valor temporal-circumstancial; el plusquamperfet de subjuntiu expressa anterioritat.
- b) *Cum multa pericula essent, milites non fugerunt.* → Encara que hi havia molts perills, els soldats no van fugir. **Valor:** concessiu **Per què?** Hi ha una dificultat que no impedeix l'acció principal.

TRADUCCIÓ

Després d'organitzar el govern de la ciutat, Ròmul rapta les noies dels pobles veïns

Romulus, condita ciuitate, quam ex nomine suo Romam uocauit, multitudinem finitimorum in ciuitatem recepit; centum ex senioribus elegit, quos senatores nominauit propter senectutem. Tunc, cum uxores ipse et populus non haberent, inuitauit ad spectaculum ludorum uicinas urbis Romae nationes, atque earum uirgines rapuit.

Lèxic ordenat alfabèticament

eligo elegi electum: 3a escollir (escollir)
finitimus, -i: veïns
ludus, -i: joc
multitudo, -inis: multitud
rapio rapui raptum 3a raptar, prendre per força
recipio recepi receptum 3a rebre, acollir
Romulus, i: Ròmul
senectus, -utis: vell, vellesa
uirgo, -inis: noies joves
uoco, uocaui uocatum: 1a anomenar, cridar
uxor, -oris: esposa

Respon i justifica la següent pregunta: indica el tipus de construcció que forma la conjunció cum en la frase: *cum uxores ipse et populus non haberent*.

SOLUCIÓ

Ròmul, un cop fundada la ciutat, que va anomenar Roma a partir del seu propi nom, va acollir a la ciutat una multitud d'habitants dels pobles veïns. Va escollir cent homes d'entre els més grans, als quals va anomenar senadors a causa de la seva edat. Aleshores, com que ni ell mateix ni el poble no tenien esposes, va convidar a l'espectacle dels jocs els pobles veïns de la ciutat de Roma i va raptar les seves noies joves.

Resposta argumentada

En la construcció *cum uxores ipse et populus non haberent*, la conjunció **cum** introdueix una oració subordinada adverbial causal perquè la subordinada expressa la causa per la qual Ròmul va convidar els pobles veïns als jocs i en va raptar les noies.

El verb *haberent* està en imperfet de **subjuntiu**, mode habitual en les oracions causals introduïdes per *cum* quan la causa és presentada des del punt de vista del subjecte o del narrador.

El subjecte d' *haberent* està format per: **ipse**: ell mateix, és a dir, Ròmul; i **populus**: el poble.

Resposta formulada:

La conjunció **cum** introdueix una oració subordinada **adverbial causal**, ja que explica la causa per la qual Ròmul va convidar els pobles veïns als jocs: ni ell mateix ni el poble no tenien esposes. El verb *haberent* està en imperfet de subjuntiu.

ACTIVITATS: PARTICIPI I PARTICIPI ABSOLUT

1. Quin tipus de participi és

- a. amans, amantis:
- b. amatus, -a, -um:
- c. amaturus, -a, -um:
- d. amandus, -a, -um (gerundiu):

2. Tradueix:

- a. puella amans:
- b. urbs capta:
- c. milites pugnaturi:
- d. liber legendus:

3. Corregeix la traducció:

- a. urbs capta → la ciutat que conquereix
- b. puer amans → el nen estimat
- c. liber legendus → el llibre llegit
- d. milites pugnaturi → els soldats que lluiten ara

4. Subratlla el participi i indica'n el tipus, el cas, el gènere i el nombre.

- a. Milites urbem captam reliquerunt
- b. Puella puerum librum legentem videt.
- c. Hostes victi fugerunt

5. Tradueix:

- a. urbem captam
- b. hostes victi
- c. puer librum legens
- d. milites venturi

6. Indica el participi, la construcció i el valor (temporal, causal o concessiu).

- a. *Hostibus superatis, Romani urbem ceperunt.*
- b. *Urbe defensa, cives salvi fuerunt.*
- c. *Hostibus nondum victis, tamen milites processerunt.*

7. Tradueix les frases següents.

- a. *Signo dato, milites pugnauerunt.*
- b. *Caesare duce, exercitus victor fuit.*

SOLUCIONS

1. Quin tipus de participi és?

- a. amans, amantis: participi de present actiu
- b. amatus, -a, -um: participi de perfet passiu
- c. amaturus, -a, -um: participi de futur actiu
- d. amandus, -a, -um: gerundiu; adjectiu verbal passiu que pot expressar obligació o necessitat

2. Tradueix

- a. **puella amans**: la noia que estima / la noia estimant
- b. **urbs capta**: la ciutat conquerida
- c. **milites pugnaturi**: els soldats que lluitaran / els soldats disposats a lluitar
- d. **liber legendus**: el llibre que ha de ser llegit

3. Corregeix la traducció

- a. **urbs capta** → Incorrecta: la ciutat que conquereix. **Correcta**: *la ciutat conquerida*
- b. **puer amans** → Incorrecta: el nen estimat. **Correcta**: *el nen que estima*
- c. **liber legendus** → Incorrecta: el llibre llegit. **Correcta**: *el llibre que ha de ser llegit*
- d. **milites pugnaturi** → Incorrecta: els soldats que lluiten ara. **Correcta**: *els soldats que lluitaran / els soldats disposats a lluitar*

4. Subratlla el participi i digues de quina forma és

a. Milites urbem **captam** reliquerunt.

- Participi: **captam**
- Tipus: participi de perfet passiu
- Forma: acusatiu singular femení
- Concorda amb: **urbem**

b. Puella puerum librum legentem videt.

- Participi: **legentem**
- Tipus: participi de present actiu
- Forma: acusatiu singular masculí
- Concorda amb: puerum; librum és el complement directe de legentem.

c. Hostes **victi** fugerunt.

- Participi: **victi**
- Tipus: participi de perfet passiu
- Forma: nominatiu plural masculí
- Concorda amb: **hostes**

5. Tradueix

- a. **urbem captam**: la ciutat conquerida
- b. **hostes victi**: els enemics vençuts
- c. **puer librum legens**: el nen que llegeix un llibre
- d. **milites venturi**: els soldats que vindran / els soldats disposats a venir

6. Indica el participi i el valor temporal, causal o concessiu

a. Hostibus superatis, Romani urbem ceperunt.

- Participi: superatis
- Tipus: participi de perfet passiu
- Construcció: ablatiu absolut
- Valor: temporal /causal
- Traducció: *Després que els enemics foren vençuts, els romans van conquerir la ciutat*
Com que ...

b. Urbe defensa, cives salvi fuerunt.

- Participi: defensa
- Tipus: participi de perfet passiu
- Construcció: ablatiu absolut
- Valor: causal / temporal
- Traducció: *Com que la ciutat havia estat defensada, els ciutadans van estar fora de perill.*
Després que...

c. Hostibus nondum victis, tamen milites processerunt.

- Participi: victis
- Tipus: participi de perfet passiu
- Construcció: ablatiu absolut
- Valor: concessiu
- Traducció: Encara que els enemics encara no havien estat vençuts, els soldats van continuar avançant.

L'adverbi **tamen** —“tanmateix”, “malgrat això”— reforça el valor concessiu.

7. Tradueix les frases següents

a. *Signo dato, milites pugnaverunt* → Donat el senyal, els soldats van lluitar (després que...)

- **signo dato**: ablatiu absolut
- **dato**: participi de perfet passiu de *do*
- **Valor**: temporal

b. *Caesare duce, exercitus victor fuit.* → Sota el comandament de Cèsar, l'exèrcit va resultar vencedor // Essent Cèsar el comandant, l'exèrcit va vèncer.

- **Caesare duce**: ablatiu absolut nominal
- No hi ha cap participi.
- El verb *sum* està sobreentès: “essent Cèsar el comandant”.

Traducció

El rei Numa institueix l'ordenament jurídic de Roma i edifica el temple de Janus, senyal de pau o de guerra a la ciutat

Auspiciis missis, declaratus rex, Numa de templo descendit. Urbem nouam, conditam ui et armis, eam iure

legibusque ac moribus de integro condere parat. Ianum ad infimum Argiletum indicem pacis bellique fecit:

apertus, in armis esse ciuitatem, clausus, pacatam significabat.

Titus Livi. *Història de Roma*, I, 18, 10; 19, 1-2

Lèxic subratllat (per ordre alfabètic):

Argiletum, -i (n.): Argilet (avinguda al nord del Fòrum) | *ad infimum Argiletum*: a la part baixa de l'Argilet.

de integro (loc. adv.): una altra vegada, de nou.

Ianus, -i (m.): el Janus (temple dedicat al déu Janus).

Numa, -ae (m.): Numa (Numa Pompili, segon rei de Roma).

pacatus, -a, -um: en pau, tranquil.

paro (1a, tr.): disposar-se a, pretendre.

uis, *uis* (f.): força, violència.

Abans de fer la traducció identifica les següents estructures gramaticals:

- Ablatiu absolut
- Participi (no absolut)
- Construcció de participi
- Complement circumstancial
- 2 oracions d'infinitiu
- Complement del cd
- Participis (valor explicatiu)

SOLUCIÓ

IDENTIFICACIÓ D'ESTRUCTURES

- **Ablatiu absolut:** Auspiciis missis
- **Participi (no absolut):** declaratus rex
- **Construcció de participi:** urbem nouam, conditam ui et armis
- **Complement circumstancial:** ui et armis; de integro
- **Oració d'infinitiu:**
 - o concertat: de integro condere parat (complementa el verb principal)
 - o no concertat: ciuitatem in armis esse; (ciuitatem) pacatam (esse) (funció de CD)
- Complement predicatiu del CD: indicem pacis bellique, referit a Ianum.
- **Participi amb valor explicatiu:** apertus / clausus

TRADUCCIÓ

Un cop presos els auspicis i proclamat rei, Numa va baixar del temple. Es va disposar a fundar de nou la ciutat nova, fundada amb la força i les armes, mitjançant el dret, les lleis i els costums. Va construir el temple de Janus a la part baixa de l'Argilet com a indicador de pau i guerra: obert, indicava que la ciutat estava en guerra; tancat, que estava en pau.

ACTIVITATS DE CONSOLIDACIÓ I NIVELL PAU

PRONOMS I REFERÈNCIA

Analitza els pronoms destacats: tipus, cas, funció i referent o antecedent, quan n'hi hagi.

- a. Caesar ipse exercitum duxit.
- b. Idem legatus ad urbem rediit.
- c. Nemo eorum hoc consilium probavit.
- d. Quidam milites, qui vulnerati erant, in castris manserunt.

VEU PASSIVA, VERBS DEPONENTS I PASSIVA IMPERSONAL

Indica si la forma és passiva personal, passiva impersonal o deponent. Analitza-la i tradueix-la.

- a. Urbs ab hostibus oppugnatur.
- b. Milites profecti sunt.
- c. In foro pugnatur.
- d. Caesar milites hortatus est.
- e. Portae clausae erant.

COORDINACIÓ

Localitza el connector, indica el tipus de coordinació, assenyala si uneix oracions o sintagmes i tradueix.

- a. Caesar advenit; milites autem in castris manserunt.
- b. Nec dux fugit nec milites arma reliquerunt.
- c. Aut pacem petemus aut bellum geremus.
- d. Hostes appropinquabant; Romani igitur pontem deleverunt.
- e. Senatus consulesque decretum probaverunt.

CONSTRUCCIONS D'INFINITIU

Indica si hi ha infinitiu concertat, ACI o NCI; assenyala el subjecte de l'infinitiu, la funció del conjunt i la relació temporal.

- a. Caesar dicit hostes venire.
- b. Caesar dicit hostes venisse.
- c. Urbs capta esse dicitur.
- d. Oportet milites pontem defendere.
- e. Milites parati sunt pugnare.

CLASSIFICACIÓ DE SUBORDINADES

Classifica la subordinada, indica el mode verbal i tradueix.

- a. Imperavit ut milites manerent.
- b. Milites manserunt ne hostes pontem caperent.
- c. Tam fortiter pugnaverunt ut hostes fugerent.

- d. Cum Caesar advenisset, hostes fugerunt.
- e. Nemo est qui omnia sciat.
- f. Bellum indixit, quod hostes fines violaverant.

PARTICIPI CONCERTAT I ABLATIU ABSOLUT

Indica el participi, el nom amb què concorda, la construcció, la relació temporal i el valor contextual.

- a. Caesar haec dicens discessit.
- b. Urbe capta, milites discesserunt.
- c. Caesare duce, Romani vicerunt.
- d. Caesar a multis monitus tamen profectus est.
- e. Hostibus appropinquantibus, cives fugerunt.

ACTIVITAT GLOBAL DE NIVELL PAU

Text:

Caesar, hostibus appropinquantibus, milites monuit ut pontem defenderent. Dux dicebat urbem ab hostibus oppugnari; cives autem, qui in foro manebant, portas clausurunt.

- a. Identifica l'ablatiu absolut i explica la relació temporal que expressa.
- b. Classifica l'oració introduïda per ut i indica de quin verb depèn.
- c. Localitza l'ACI, indica'n el subjecte i la funció respecte del verb principal.
- d. Indica l'antecedent i la funció del pronom relatiu.
- e. Localitza el connector coordinant i explica'n el valor.
- f. Tradueix el text.

SOLUCIONS DE LES ACTIVITATS DE CONSOLIDACIÓ

PRONOMS I REFERÈNCIA

- a. ipse: pronom intensiu, nominatiu masculí singular; reforça Caesar: "Cèsar mateix"
- b. idem: pronom d'identitat, nominatiu masculí singular; subjecte de rediit: "el mateix llegat"
- c. nemo: pronom indefinit, nominatiu singular, subjecte de probavit; eorum: genitiu plural d'is, ea, id, genitiu partitiu dependent de nemo; hoc: demostratiu neutre acusatiu singular, CD de probavit.
- d. quidam: pronom/adjectiu indefinit, nominatiu masculí plural, determina milites; qui: relatiu, nominatiu masculí plural, subjecte de vulnerati erant, amb antecedent milites.

VEU PASSIVA, VERBS DEPONENTS I PASSIVA IMPERSONAL

- a. oppugnatur: present d'indicatiu passiu, 3a singular; passiva personal. "La ciutat és atacada pels enemics."
- b. profecti sunt: perfet d'indicatiu deponent, 3a plural masculí, de proficiscor. "Els soldats van marxar."
- c. pugnatur: present d'indicatiu passiu, 3a singular; passiva impersonal. "Es lluita al fòrum."
- d. hortatus est: perfet d'indicatiu deponent, 3a singular masculí, de hortor. "Cèsar va exhortar els soldats."
- e. clausae erant: plusquamperfet d'indicatiu passiu, 3a plural femení; passiva personal. "Les portes havien estat tancades."

COORDINACIÓ

- a. autem: connector adversatiu postpositiu; uneix dues oracions. "Cèsar va arribar; els soldats, però, van romandre al campament."
- b. nec... nec: coordinació copulativa negativa; uneix dues oracions. "Ni el general va fugir ni els soldats van abandonar les armes."
- c. aut... aut: coordinació disjuntiva; uneix dues oracions. "O demanarem la pau o farem la guerra."
- d. igitur: connector il·latiu o conclusiu, postpositiu; uneix dues oracions. "Els enemics s'acostaven; per tant, els romans van destruir el pont."
- e. -que: coordinació copulativa; uneix els sintagmes Senatus i consules. "El senat i els cònsols van aprovar el decret."

CONSTRUCCIONS D'INFINITIU

- a. hostes venire: ACI, CD de dicit; hostes és el subjecte en acusatiu; venire és present i expressa simultaneïtat.
- b. hostes venisse: ACI, CD de dicit; hostes és el subjecte en acusatiu; venisse és perfet i expressa anterioritat.
- c. Urbs capta esse dicitur: NCI; urbs és el subjecte de dicitur i el subjecte lògic de capta esse; l'infinitiu perfet passiu expressa anterioritat.
- d. milites pontem defendere: ACI amb funció de subjecte de l'impersonal oportet; milites és el subjecte en acusatiu de defendere.
- e. pugnare: infinitiu concertat, amb el mateix subjecte que parati sunt; complementa l'adjectiu parati.

CLASSIFICACIÓ DE SUBORDINADES

- a. ut milites manerent: subordinada substantiva completiva de mandat; imperfet de subjuntiu; depèn d'imperavit. "Va ordenar que els soldats es quedessin."
- b. ne hostes pontem caperent: subordinada final negativa; imperfet de subjuntiu. "Els soldats es van quedar perquè els enemics no prenguessin el pont."
- c. ut hostes fugerent: subordinada consecutiva; imperfet de subjuntiu; anunciada per tam fortiter. "Van lluitar tan valentament que els enemics van fugir."
- d. Cum Caesar advenisset: subordinada temporal-circumstancial o històrica; plusquamperfet de subjuntiu i anterioritat. "Després que Cèsar arribés, els enemics van fugir."
- e. qui omnia sciat: subordinada de relatiu de característica; present de subjuntiu, afavorit per l'antecedent negatiu nemo. "No hi ha ningú que ho sàpiga tot."
- f. quod hostes fines violaverant: subordinada causal; plusquamperfet d'indicatiu. "Va declarar la guerra perquè els enemics havien violat les fronteres."

PARTICIPI CONCERTAT I ABLATIU ABSOLUT

- a. dicens concorda amb Caesar, nominatiu masculí singular: participi concertat de present actiu; simultaneïtat i valor temporal. "Cèsar va marxar mentre deia això."
- b. urbe capta: ablatiu absolut; capta concorda amb urbe; participi de perfet passiu, anterioritat i valor temporal. "Un cop conquerida la ciutat, els soldats van marxar."
- c. Caesare duce: ablatiu absolut nominal, sense participi. "Sota el comandament de Cèsar, els romans van vèncer."
- d. monitus concorda amb Caesar: participi concertat de perfet passiu, anterioritat i valor concessiu, reforçat per tamen; profectus est és un perfet deponent. "Tot i haver estat advertit per molts, Cèsar va marxar."
- e. hostibus appropinquantibus: ablatiu absolut amb participi de present actiu; simultaneïtat i valor temporal. "Mentre els enemics s'acostaven, els ciutadans van fugir."

ACTIVITAT GLOBAL DE NIVELL PAU

- a. hostibus appropinquantibus: ablatiu absolut amb participi de present; expressa simultaneïtat respecte de monuit.
- b. ut pontem defenderent: subordinada substantiva completiva dependent de monuit; expressa allò que Cèsar va advertir o ordenar als soldats.
- c. urbem ab hostibus oppugnari: ACI, CD de dicebat; urbem és el subjecte en acusatiu de l'infinitiu passiu oppugnari.
- d. qui in foro manebant: subordinada de relatiu; antecedent cives; qui és nominatiu masculí plural i subjecte de manebant.
- e. autem: connector adversatiu postpositiu; contraposa l'acció dels ciutadans a la informació anterior.
- f. Traducció: "Cèsar, mentre els enemics s'acostaven, va advertir els soldats que defensessin el pont. El general deia que la ciutat era atacada pels enemics; els ciutadans, però, que romanien al fòrum, van tancar les portes."